

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudkyň JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Marie Žiškové v právní věci žalobce **J. K.**, zastoupeného JUDr. Petrem Práglem, advokátem se sídlem Ústí nad Labem, Dlouhá 5, proti žalovanému **Finančnímu úřadu v Libochovicích**, se sídlem Libochovice, Náměstí 5. května 50, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 11. 2002, č. j. 25173/02/197970/1619, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 21. 9. 2005, č. j. 15 Ca 157/2005-45,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV.** Odměna advokáta JUDr. Petra Prágla **s e u r č u j e** částkou 2 150 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou podanou dne 2. 12. 2003 u Městského soudu v Praze se žalobce domáhal přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 11. 2002, č. j. 25173/02/197970/1619 – platebního výměru č. 1020001751 na daňové penále na daň z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 1997.

Usnesením ze dne 22. 6. 2004, č. j. 5 Ca 127/2004-11, městský soud věc postoupil místně příslušnému Krajskému soudu v Ústí nad Labem. Proti tomuto usnesení podal žalobce

kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud zamítl rozsudkem ze dne 11. 5. 2005, č. j. 1 Afs 132/2004-31.

Krajský soud v Ústí nad Labem pak usnesením ze dne 21. 9. 2005, č. j. 15 Ca 157/2005-45, žalobu odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., a to pro neodstranitelný nedostatek podmínky řízení spočívající v existenci překážky dříve zahájeného řízení o téže věci. Lustrací v rejstříku podaných správních žalob totiž zjistil, že se žalobce u stejného soudu domáhá zrušení téhož rozhodnutí žalovaného (spolu s rozhodnutím odvolacího orgánu Finančního ředitelství v Ústí nad Labem ze dne 29. 6. 2003, č. j. 7058/150/03), a to žalobou ze dne 6. 10. 2003 vedenou pod sp. zn. 15 Ca 229/2003.

Proti tomuto usnesení žalobce (dále též stěžovatel) brojil včasnou kasační stížností. Namítl, že v daňovém řízení mu bylo nezákonně vyměřeno penále na dani z příjmů za situace, kdy byl závažným způsobem porušen daňový řád. Daň byla stanovena podle pomůcek, přestože pro tento postup správce daně nebyly splněny zákonné podmínky. Se žalobcem nebylo vedeno žádné vytykáací řízení. Rozhodnutí žalovaného bylo vydáno v rozporu se zprávou o daňové kontrole a bylo věcně nesprávné, neboť byla vyměřena vyšší daň. Současně bylo žalobci odepřeno nahlédnutí do daňového spisu a seznámení s použitými pomůckami. Na daňové řízení se přitom v plném rozsahu vztahuje nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 29/05.

Dále uvedl, že krajský soud mu odmítl ustanovit advokáta, čímž mu v podstatě znemožnil podání opravného prostředku a znemožnil mu tak přístup k soudu.

Napadené usnesení popírá čl. 90 Ústavy české republiky, čl. 36 odst. 1, 2, čl. 37 odst. 2, 3, čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a je v rozporu se základními principy soudního řízení. Soudy žalobci neposkytly od roku 2001 ochranu před nezákonnými postupy správců daně.

Žalobce dále konstatoval, že napadené rozhodnutí žalovaného věcně navazuje a vychází z rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 12. 2001, které bylo přezkoumáváno Krajským soudem v Ústí nad Labem pod sp. zn. 15 Ca 525/2002 a následně Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. 3 Afs 23/2004. Krajský soud však v uvedeném řízení nepřezkoumal žalobu v požadovaném rozsahu, tj. z věcné a skutkové stránky, když to neumožnila protiústavnost o. s. ř., jak rozhodl Ústavní soud nálezem sp. zn. Pl. ÚS 16/99. Krajský soud totiž zkoumal pouze to, zda byl žalovaný oprávněn vydat rozhodnutí, nezabýval se však tím, že v daňovém řízení došlo k závažným vadám (byly odmítnuty veškeré žalobcem předložené důkazy, nebyl seznámen s použitými pomůckami, nebylo mu umožněno nahlížet do spisu, došlo k nezákonně opakované daňové kontrole), přičemž odmítnutí důkazů soud v rozsudku nijak neodůvodnil. Nejvyšší správní soud pak v řízení vedeném pod sp. zn. 3 Afs 23/2004 pouze převzal závěry krajského soudu, aniž provedl potřebné dokazování. Ve věci rozhodl bez jednání, což žalobci znemožnilo předložit další důkazy v jeho prospěch, které získal po ukončení předchozího řízení.

Napadeným usnesením tak bylo žalobci opakovaně znemožněno přezkoumání žaloby soudem, čímž mu byla odmítnuta soudní ochrana dle čl. 36 odst. 1, 2 Listiny, a dále mu bylo odepřeno právo na spravedlivé řízení a účinný právní prostředek nápravy, jak stanoví mezinárodní smlouva. Uvedená rozhodnutí soudů pak vyvolávají stav právní nejistoty. Žalobce je též vystaven libovůli a exekucím ze strany správních orgánů. Přitom nelze

očekávat, že krajský soud při projednání žaloby pod sp. zn. 15 Ca 229/2003 dospěje k tomu, že jeho rozhodnutí ve věci vedené pod sp. zn. 15 Ca 525/2003 bylo věcně a právně nesprávné.

Z výše uvedených důvodů navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Ustanovený zástupce žalobce pak v doplnění kasační stížnosti ze dne 10. 11. 2005 uvedl, že krajský soud rozhodl o odmítnutí žaloby neurčitým výrokem.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a shledal kasační stížnost nedůvodnou.

Co se týče samotné podstaty této věci, tedy důvodu odmítnutí žaloby krajským soudem, a zároveň důvodu tvrzeného odmítnutí soudní ochrany, nutno odkázat na § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, soud usnesením odmítne návrh i tehdy, jestliže o téže věci již řízení u soudu probíhá.

Uvedené ustanovení zakotvuje jako jednu z tzv. negativních podmínek řízení překážku zahájeného řízení (litispence) bránící tomu, aby po zahájení řízení probíhalo u soudu o téže věci jiné řízení. Soud k ní přihlíží kdykoli za řízení, její existence způsobuje neodstranitelný nedostatek podmínek řízení. Jedná se o uplatnění zásady obecně platné v každém soudním řízení, že o téže věci nelze rozhodovat dvakrát (*ne bis in idem*), jež brání dvojímu projednání a rozhodování o témže předmětu řízení mezi týmiž účastníky. Jako taková je tato zásada jedním z pilířů principu právní jistoty mezi účastníky právních vztahů, a dále též výrazem zásady procesní ekonomie.

Podmínky pro odmítnutí návrhu z důvodu překážky litispence jsou tedy dvě: totožnost věci a existence dříve zahájeného (srov. č. 381/2004 Sb. NSS) a stále probíhajícího soudního řízení o téže věci.

Totožnost věci je určována totožností účastníků řízení a totožností předmětu řízení. Z příslušných soudních spisů (Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 15 Ca 229/2003 a sp. zn. 15 Ca 157/2005) Nejvyšší správní soud zjistil, že v obou případech bylo předmětem řízení rozhodování o žalobě (ze dne 6. 10. 2003, resp. 28. 11. 2003) žalobce, tedy jedné a téže fyzické osoby, proti rozhodnutí žalovaného Finančního úřadu v Libochovicích ze dne 7. 11. 2002, č. j. 25173/02/197970/1619 (v prvním případě spolu s rozhodnutím odvolacího orgánu Finančního ředitelství v Ústí nad Labem ze dne 29. 6. 2003, č. j. 7058/150/03). Je tedy zřejmé, že totožnost věci byla dána.

Splněna byla i podmínka existence dříve zahájeného a stále probíhajícího soudního řízení o téže věci. Řízení o první žalobcově žalobě ze dne 6. 10. 2003 (vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 15 Ca 229/2003) bylo zahájeno jejím podáním u tohoto soudu dne 6. 10. 2003. Řízení o druhé žalobcově žalobě ze dne 28. 11. 2003 (vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 15 Ca 157/2005) bylo zahájeno jejím podáním u Městského soudu v Praze dne 2. 12. 2003. Městský soud věc následně postoupil (usnesením ze dne 22. 6. 2004) příslušnému Krajskému soudu v Ústí nad Labem,

který ji převzal dne 15. 8. 2005. K tomuto dni řízení o první žalobě stále probíhalo (krajský soud o žalobě rozhodl rozsudkem ze dne 26. 10. 2005, č. j. 15 Ca 229/2003-40).

Vzhledem k výše uvedenému kasační soud shledal, že ve vztahu k žalobcově žalobě ze dne 28. 11. 2003 existovala v době rozhodování krajského soudu (dne 21. 9. 2005) překážka litispendence – o téže věci již probíhalo řízení u soudu. Šlo o neodstranitelný nedostatek podmínek řízení o této žalobě, pro který v tomto řízení nebylo možné pokračovat. Krajský soud proto správně tuto žalobu odmítl.

Na základě závěru o správnosti odmítnutí žaloby kasační soud dále shledal, že neustanovením advokáta pro řízení o žalobě ze dne 28. 11. 2003 žalobci nemohla být způsobena žádná újma na jeho procesních právech, neboť případné ustanovení zástupce by vzhledem k existenci neodstranitelného nedostatku podmínek řízení bylo ve vztahu k nutnému výsledku řízení zjevně neefektivní a nadbytečné a vedlo by pouze k neopodstatněnému zvyšování nákladů řízení. Pokud žalobce tvrdí, že mu tímto postupem soudu bylo v podstatě znemožněno podání kasační stížnosti (o níž je v tomto rozsudku pojednáváno - *sic!*), je nutno poukázat na mechanismus rozhodování o žádosti účastníka řízení na ustanovení zástupce zakotvený v § 35 odst. 7 s. ř. s., jenž v sobě zahrnuje též stavění lhůty stanovené pro podání návrhu na zahájení řízení, a dále zejména na skutečnost, že pro řízení o této kasační stížnosti byl žalobci usnesením ze dne 20. 10. 2005 advokát ustanoven.

Pokud jde o tvrzenou a blíže nekonkretizovanou poznámku stěžovatele o neurčitosti výroku o odmítnutí žaloby, nemůže se s ní Nejvyšší správní soud ztotožnit. Podle § 46 odst. 1 s. ř. s. je soud povinen návrh (žalobu) odmítnout, nastanou-li zákonem předvídané skutečnosti. Ve správním soudnictví je tak znění výroku usnesení o odmítnutí návrhu dáno zákonem. Součástí tohoto usnesení pak není pouze jeho výrok, nýbrž také záhlaví, odůvodnění a poučení o opravných prostředcích. Soudní rozhodnutí je pak třeba posuzovat jako celek. V záhlaví rozhodnutí jsou jednoznačným způsobem identifikováni účastníci tohoto řízení (tj. žalobce a žalovaný) a rovněž správní rozhodnutí, které je předmětem soudního přezkumu (toto je identifikováno uvedením jak správního orgánu, který je vydal, tak dne, kdy se tak stalo a rovněž čísla jednacího). Ve výroku je pak uvedeno jakým způsobem soud rozhodl a v jeho odůvodnění je uvedeno, proč tak učinil. Tak tomu bylo i v této právní věci, napadené usnesení odpovídá zákonným požadavkům na obsah písemného vyhotovení rozhodnutí (§ 55 odst. 5, § 54 odst. 2 s. ř. s.).

Dále žalobce brojil proti rozhodnutí Finančního ředitelství v Ústí nad Labem ze dne 13. 9. 2002, č. j. 4337/110/2002. Tímto rozhodnutím odvolací orgán zamítl žalobcovo odvolání proti rozhodnutí žalovaného Finančního úřadu v Libochovicích ze dne 5. 12. 2001, č. j. 25406/01/197970/1619, dodatečnému platebnímu výměru č. 1010000104, kterým byla žalobci doměřena daň z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 1997 ve výši 122 944 Kč. Žalobce přitom poukazoval na vady daňového řízení a na nesprávnost doměřené výše daně. Dalšími námitkami pak napadal vady řízení před Krajským soudem v Ústí nad Labem při rozhodování o jeho žalobě, kterou se domáhal přezkumu posledně jmenovaných rozhodnutí územních finančních orgánů, vedené pod sp. zn. 15 Ca 525/2002, a dále vady řízení před Nejvyšším správním soudem při rozhodování o následné žalobcově kasační stížnosti (sp. zn. 3 Afs 23/2004) proti rozsudku v této věci. Tyto stížní důvody jsou nepřipustné, jsou totiž bez vztahu k napadenému usnesení o odmítnutí žaloby.

V nyní posuzované věci měl krajský soud k žalobě ze dne 28. 11. 2003 přezkoumávat rozhodnutí správce daně, jímž bylo žalobci předepsáno daňové penále. Avšak poté, co soud shledal existenci překážky litispendence, nemohl se již zabývat věcí samou a musel žalobu odmítnout.

Předmětné námitky ale míří do předcházející fáze daňového řízení, totiž do řízení vyměřovacího, skončeného vydáním dodatečného platebního výměru, a dále do následného soudního přezkumu.

Z § 103 odst. 1 s. ř. s. vyplývá, že námitky kasační stížnosti se musí vztahovat k napadenému rozhodnutí krajského soudu a dále též k rozhodnutí, které bylo napadeno žalobou v řízení před krajským soudem. V daném případě navíc krajský soud napadeným usnesením žalobu odmítl, rozhodl tedy o tom, že v soudním řízení nebude pokračováno; z povahy věci tak pro stěžovatele přicházel v úvahu pouze kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Tento důvod je ve vztahu k důvodům podle písmen a) až d) téhož ustanovení důvodem speciálním. Je-li dán důvod podle písmene e), vylučuje to důvody podle písmen a), c) a d), neboť nezákonným je rozhodnutí o odmítnutí návrhu v každém případě i tehdy, byla-li v něm soudem nesprávně posouzena právní otázka ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., bylo-li řízení u krajského soudu zmatečné ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. nebo je-li rozhodnutí krajského soudu nepřezkoumatelné ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. je u kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu o odmítnutí návrhu (na zahájení řízení) z povahy věci vyloučen (srov. č. 524/2005, č. 625/2005 Sb. NSS). Brojil-li stěžovatel kasační stížností proti rozhodnutím jiným, tedy proti dodatečnému platebnímu výměru a následným rozsudkům krajského soudu a kasačního soudu, byť s posuzovanou věcí do určité míry souvisejícím, jde o jiné důvody kasační stížnosti než ty, které jsou uvedeny v § 103 s. ř. s. Jak bylo uvedeno již výše, takové důvody jsou nepřípustné (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud tedy shledal stěžovatelovy námitky dílem nedůvodnými, dílem nepřípustnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo žádné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

Žalobci byl pro řízení o kasační stížnosti ustanoven zástupcem advokát; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.).

Výše odměny byla stanovena podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 8. 2006 (jak plyne z čl. II. vyhlášky č. 276/2006 Sb.), a to za dva úkony právní služby spočívající v převzetí a přípravě právního zastoupení a v písemném podání týkajícím se věci samé ze dne 10. 11. 2005, a náhrady hotových výdajů, tedy ve výši 2 x 1 000 Kč a 2 x 75 Kč [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. b), d), § 13 odst. 3 citované vyhlášky], celkem 2 150 Kč.

Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. září 2006

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu